O93, f. 17ra; V630, f. 42rb; N442, f. 40vb; I83, f. 87vb; VD38 f. 79va; SG670, p. 164a; P9629, f. 16v; Bcan4, f. 71v; E97, f. 45vb; P102; BII13, f. 74ra; S105, f. 65r

[a]INCIPIUNT[b] [c] DECRETA[d] PONTIANI[e] PAPAE[f].

Bcan4: I

P102; BII13: I Gratiarum actio super ecclesiastico bono studio

[H. 1] Pontianus episcopus Felici[g] Scriboni[h] salutem. Oppido[i] cor nostrum caritati[j] vestrae congaudet, quod studium sanctae <I83, f. 88ra> religionis[k] summopere <P9629, f. 17r> adimplere studetis et fratres [merentes[l] ac destitutos[m] in fide <E97, f. 46ra> et religione confortatis. Unde] redemptoris nostri misericordiam exoramus, ut sua vobis[n] <SG670, p. 164b> in omnibus gratia suffraget[ur[o] et effectum[p] [q] implere[r] tribuat,] quod velle concessit. In hoc itaque bono tanto[s] commoda[t] retributionis[u] accrescunt[v], quanto [et studium <VD38 f. 79vb> laboris[w] augetur[x]. Et] quia in his[y] omnibus divinae gratiae adiutorium[z] opus

---

1. Pontianus-Brief,5 [a] *In P9629 sind einige Passagen des Briefes wegen Beschädigung der Handschrift nicht lesbar; diese sind im Text durch [...] gekennzeichnet* | [b] INCIPIunT *korr. aus* INCIPIT *V630;* INCIPIT *P9629; I83; VD38; Bcan4;* INCIPIUNT *fehlt BII13* | [c] *Überschrift fehlt SG670; S105; Überschrift*] CAP. XVI Decreta pontiani papę de honore episcoporum et de his qui eos honorant et quod non sint infestandi sed venerandi episcopi *E97* | [d] ECRETA *BII13* | [e] pontiani *korr. aus* pontioni *Bcan4* | [f] PAPAE] PAPAE DECRETA PONTIANI *P9629;* PAPAE *fehlt I83* **9** [g] felici *korr. aus* felicis *SG670;* felicis *P9629* | [h] sucriboni *V630;* criboni *P9629* **10** [i] *am Rande* Valde *VD38* | [j] caritati *korr. aus* car *SG670* **11** [k] religionis *korr. aus* regionis *N442* **13** [l] *am Rande* lugentes tristes *VD38* | [m] *am Rande* derelictos *I83* **15** [n] nobis *SG670; S105* **16** [o] *am Rande* Auxilietur *VD38* | [p] *am Rande* opus *VD38* | [q] effectu *V630; N442; E97* **17** [r] implere tribuat] impleat et retribuat *korr. aus* implere tribuat *SG670* **18** [s] tantum *I83;* tantum] tanto nobis *korr. aus* tanto *SG670* | [t] *am Rande* lucra *VD38* | [u] retributionibus *V630* | [v] accrescunt *fehlt SG670* **19** [w] laboris *kor. aus* laris *I83* | [x] augemus *SG670; S105* **20** [y] his omnibus] omnibus his *E97* | [z] adiutorio *SG670; S105*

---

1. Pontianus-Brief,9 **9** Scriboni] Cf. Greg. M. ep. IX. 41. X. 60. XII. 14. 16.) **10–19** Oppido…augetur] Greg. M. ep. V. 46. (2, 775). Cf. Greg. M. ad Fel. **19–28** Et…valeatis] Greg. M. ep. IX. 107. (2,1012). Cf. Dion. 5, Symm. syn. VI.

---

1. Pontianus-Brief,10–28 Oppido…valeatis] **Coll. Ans. ded. VIII,75**.

[241] est, omnipotentis[a] dei assiduis[b] precibus clementiam exoramus, [quatenus ad[c] haec] vobis semper operan<N442, f. 41ra>da bona et velle[d] tribuat <BII13, f. 74rb> et posse[e] concedat, atque in ea vos[f] via cum fructu boni operis, quam se pastor pastorum esse[g] testatus[h] est, dirigat, ut, sine quo[i] nihil[j] agi[k] potest, per ip<V630, f. 42va>sum implere bona, quae coepistis[l], valeatis.

V630: De[m] non accusandis sacerdotibus

N442: DE EPISCOPIS[n]

P9629; S105: Sacerdotes honorandos non accusandos etiam si ceciderint

Bcan4: II

P102; BII13: II De sacerdotibus domini non infestandis sed honorandis

[H. 2] De[o] sacerdotibus autem domini, quos vos audivimus contra pravorum hominum insidias adiuvare eorumque causas portare, scitote vos in eo valde deo placere[p], qui sibi eos ad[q] serviendum ascivit[r] et[s] familiares in tantum sibi esse voluit, ut etiam aliorum[t] hos<I83, f. 88rb>tias[u] [v] per eos acceptaret[w] atque eorum peccata donaret sibique reconciliaret[x]. Ipsi quoque proprio[y] ore corpus[z] <SG670, p. 165a> domini conficiunt[a] et[b] populis[c] tradunt. De illis enim dictum

---

21 [a] omnipotentis dei] dei omnipotentis *SG670* | [b] *am Rande* Cotidianis *VD38* **22** [c] ad *fehlt V630* **23** [d] *am Rande* voluntate *VD38* **24** [e] *am Rande* possibilitate *VD38* | [f] vos via *korr. aus* vos *P9629* **26** [g] esse *korr. aus* esset *V630* | [h] *am Rande* affirmavit *VD38* | [i] quo *korr. aus* quod *SG670;* quod *S105* | [j] nihil agi] nihil fieri *korr. aus* nihil *SG670* | [k] *am Rande* fieri *VD38* **28** [l] coepistis *korr. aus* coepis *I83* **29** [m] De non *korr. aus* De *V630* **30** [n] EPISCOPIS *korr. aus* EPISCOPUS *N442* **36** [o] *am Rande* Nota *E97* **39** [p] placare *P9629* | [q] a *VD38* | [r] *am Rande* adsumpsit *VD38* | [s] et familiares in tantum sibi esse voluit *fehlt BII13* **40** [t] aliquorum *korr. aus* aliorum *SG670* **41** [u] *am Rande* oblationes *VD38* | [v] hostes *SG670; S105* | [w] *am Rande* accepta faceret *VD38* **42** [x] *am Rande* ad pacem revocaret *VD38* **43** [y] proprio *korr. aus* propri *SG670; P102* | [z] corpus domini conficiunt] conficiunt corpus domini *E97* **44** [a] *am Rande* consecrant *VD38* | [b] ac *SG670; S105* | [c] populis *korr. aus* płis *SG670*

42–44 Ipsi…tradunt] Hieron, ep. ad Heliod. no. 8. (1, 34) aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 97. Cf. Telesf. 3. Ant. 7, Fel. II. pp. 11, Dam. 20.

36–52 De…portandi] **Coll. Ans. ded. II,71**.

est. Qui[d] vos contristavit[e], me[f] contristavit[g], et qui vobis facit[h] iniuriam, recipiet[i] id, quod inique[j] gessit. Et alibi: Qui vos audit, me audit, et, qui vos spernit[k], me spernit, qui autem me[l] spernit, spernit eum, qui me misit. Hi[m] enim non sunt infestandi[n], sed honorandi. In eis[o] quoque dominus honoratur[p], cuius legatione funguntur. Hi ergo[q], si forte ceciderint[r], a fidelibus sunt[s] [t] sublevandi et portandi.

Bcan4: III

P102; BII13: III De accusatoribus

[H. 3] Accusandi autem non sunt ab infamis[u] [v] aut[w] <Bcan4, f. 72r> sceleratis[x] vel[y] inimicis aut <VD38 f. 80ra> alterius sectae[z] [a] vel religionis[b] hominibus

I83; Bcan4; BII13: Ut sacerdotes[c] a secularibus non arguantur

sed[d], si peccaverint[e], a reliquis arguantur sacerdotibus et a summis pontificibus constringantur et non a saecularibus aut[f] malae vitae hominibus <BII13, f. 74va> arguantur[g] vel arceantur[h].

---

45 [d] Qui vos *korr. aus* Quis *P102* | [e] contristabit *I83; SG670; Bcan4; E97; S105* | [f] me contristavit *fehlt BII13* | [g] contristabit *I83; Bcan4; E97; S105;* contristabit *korr. aus* constristabis *SG670* **46** [h] faci *Bcan4* | [i] recipiet *korr. aus* reciet *Bcan4* | [j] inique *korr. aus* inque *VD38* **47** [k] *am Rande* despicit *VD38* **48** [l] me spernit] spernit me *SG670; S105* **49** [m] Hi *korr. aus* Hic *V630;* Hii *Bcan4* | [n] *am Rande* Exoricrandi (!) ad ira (!) provocandi *VD38* **50** [o] his *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [p] honoratus *SG670; S105* **51** [q] vero *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [r] ceciderint *korr. aus* ceciderunt *I83* **52** [s] sunt *fehlt VD38* | [t] sunt sublevandi et portandi] sublevandi et portandi sunt *P102; BII13* **55** [u] *am Rande* ignorabilibus *VD38* | [v] infamibus *VD38; P102;* infimis *P9629; SG670; S105;* infamibus *korr. aus* infamis *E97; BII13;* infamis *korr. aus* infamibus *Bcan4* | [w] vel *E97* **56** [x] *am Rande* sceleribus corruptis *VD38* | [y] aut *E97* **57** [z] *am Rande* doctrine fidei *VD38* | [a] sectae vel] sectę *korr. aus* sectę vel *SG670* | [b] regionis *korr. aus* religionis *O93* **58** [c] sacerdotibus *Bcan4* **59** [d] sed, si peccaverint, a reliquis sacerdotibus et a summis pontificibus constringantur et non a saecularibus aut malae vitae hominibus *fehlt VD38; P102* | [e] peccaverint *korr. aus* peccaverunt *SG670;* peccaverunt *S105* **61** [f] ut *BII13* **62** [g] *am Rande* repraehendantur *VD38* | [h] *interlinear* constringantur *VD38*

---

45 44 Qui…contristavit[2]] II Cor. II. 5. **45–46** qui…gessit] Coloss. III. 25. **47–49** Qui…misit] Luc. X.,16. **55–56** aut…sceleratis] c. 8. conc. Carth. D. aut Ben. III. 85. (Cf. Anacl. 22, Fab. 13, 26, Steph. 2,11, Euseb.3, Fel. II. pp. 12. xv., Sixt. III. pp.) **60 60** et[1]…constringantur] sec. Ben. III. 422. **61–62** aut…arceantur] sec. Ben. III. 441. tit.

55–62 Accusandi…arceantur] **Coll. Ans. ded. III,52**.

244 241 Quod ergo de fratris[i] [j] vestri[k] transitu[l] vos tristari[m] audivimus, non modico compulsi sumus merore[n]. Unde omnipotentem deum rogamus, ut suae[o] vos gratiae aspiratione[p] consoletur, vosque[q] <SG670, p. 165b> et a malignis spiritibus et a perversis <E97, f. 46rb> hominibus caelesti <I83, f. 88va> protectione[r] custodiat. Nam[s] et si quos[t] post illius obitum tumultus[u] [v] quorundam[w] adversantium sustinetis, nolite mirari, si[x] vos[y] frui bona[z] [a] in terra vestra, id est in terra <S105, f. 65v> viventium, quaeritis, mala hominum in terra aliena portatis[b].

Bcan4: IIII

P102; BII13: III Quid sit peregrinatio

[H. 4] Peregrinatio quippe est vita praesens et, qui[c] suspirat ad patriam ei[d] tormentum est peregrinationis locus, etiam si blandus[e] esse videatur[f]. Vobis[g] autem, qui patriam quaeritis inter[h] suspiria, quae habetis, etiam[i] gemitus audio[j] humanae oppressionis[k] exsurgere. Quod mira omnipotentis dei dispositione agitur, ut, dum[l] veritas per amorem vocat, mundus praesens a se ipso animum vestrum per tribulationes, <O93, f. 17rb> quas ingerit[m], repellat[n]. Tantoque facilius ab amore huius saeculi mens[o] exeat, quanto et impellitur[p]

---

63 [i] fratres *VD38* | [j] fratris vestri *korr. aus* fratris *P9629* | [k] vestri *korr. aus* vestris *P102* | [l] transitu *korr. aus* tansitu *Bcan4* | [m] tristari *korr. aus* contristari *O93;* tristari *korr. aus* tristari vos *V630;* contristari *P9629* **64** [n] *am Rande* Tristicia *VD38* **65** [o] suae vos *korr. aus* suae *P9629* **66** [p] *am Rande* auxilio *VD38* | [q] vosque] vos quoque *SG670; S105* **68** [r] *am Rande* aliquorum *VD38* **69** [s] Nam et *korr. aus* Nam *SG670* | [t] *interlinear* aliquos *VD38* **70** [u] *am Rande* Perturbationes vexationes *VD38* | [v] tumultum *I83* | [w] corundam *BII13* **71** [x] *am Rande* Nota *E97* | [y] vos] vos qui *korr. aus* vos *SG670* | [z] bonis *korr. aus* bona *V630;* bonis *I83; E97; SG670; Bcan4; E97; BII13; S105* | [a] bona in terra vestra] in terra vestra bonis *E97* **73** [b] portabitis *I83; Bcan4* **76** [c] qui suspirat *korr. aus* quis *V630* **77** [d] et *P9629; S105;* ei *korr. aus* et *SG670* **78** [e] *am Rande* dulcis *VD38* | [f] videbatur *SG670* | [g] Vos *S105* **79** [h] inter] in terra *SG670; S105* **80** [i] et *korr. aus* etiam *SG670* | [j] audio] audio vi *korr. aus* audio *SG670* | [k] *am Rande* aflictionis *VD38* **82** [l] dum] dum vos *korr. aus* dum *SG670* **84** [m] *am Rande* inmittit infert *VD38* | [n] reiciat *V630; E97* **85** [o] mense *O93* | [p] *am Rande* Cogitur *VD38*

63–96 Quod…laboris] Greg. M. ep. XI. 75. (2, 1175).
84–86 Tantoque…vocatur] Cf. Dion. 1 Fel. IV. pp. ep. 2.

76–86 Peregrinatio…vocatur] **Coll. Ans. ded. X,133**.

[q], dum vocatur.

Bcan4: V

P102; BII13: V Exortatio ad perficiendas virtutes

[H. 5] Itaque, quod coepistis, hospitalitatis[r] curam impendite, <N442, f. 41rb> in oratione et lacrimis instantissime[s] [t] laborate. Elemosynis[u], quas semper amastis[v], iam nunc largius[w] <V630, f. 42vb> atque uberius[x] [y] operam[z] date, ut tanto post crescat <BII13, f. 74vb> vobis <SG670, p. 166a> in retributione <VD38 f. 80rb> fructus[a] muneris[b], quanto hic excreverit[c] studium laboris.

Praeterea salutantes paterna[d] dulcedine bonitatem vestram[e] petimus[f], ut[g] in bonis, quae coepistis, non[h] defi<I83, f. 88vb>ciatis, neque ullus[i] vos ab eis[j] avertere possit, sed in cunctis affectum[k] [l] vestrae caritatis[m] clerici et servi dei ac[n] [o] cuncti christiani, qui illis[p] in partibus commorantur, amore Christi et sancti Petri pleniter inveniant, et favoris[q] [r] vestri solaciis[s], quocumque[t] [u] necesse fuerit, potiantur[v] [w], quatenus[x] vestra cuncti[y] [z] ope[a] defensi[b] atque adiuti et

---

86 [q] interpellitur *korr. aus* inpellitur *P9629;* interpellitur *I83; Bcan4; S105;* impellitur] inde pellitur *korr. aus* interpellitur *SG670* **89** [r] hospilatitati *korr. aus* hospitalitatis *SG670* **91** [s] *am Rande* perseverantissime *VD38* | [t] instantissime *korr. aus* insantissime *O93* | [u] Elemosinis *korr. aus* Elemosinas *V630;* Haelemosynas *P9629* **92** [v] amastis *korr. aus* amatis *N442* | [w] largius *korr. aus* lagius *VD38* **93** [x] *am Rande* Plenius *VD38* | [y] uberius *korr. aus* uberibus *BII13* | [z] *am Rande* diligentia *VD38* **95** [a] fluctus *VD38* | [b] numeris *VD38* **96** [c] excreverit *korr. aus* excrevit *P102* **97** [d] paterna dulcedine] paternam dulcedinem et *korr. aus* paternam dulcedinem *SG670;* paternam dulcedinem *S105* **98** [e] nostram *N442* | [f] petimus ut *korr. aus* petimus *SG670* [g] ut *fehlt I83; Bcan4; S105* | [h] ne *V630; P9629; E97* **99** [i] ullus *korr. aus* ullos *Bcan4* | [j] eis *korr. aus* eas *V630* **100** [k] *am Rande* devotionem *VD38* | [l] affectus *S105* **101** [m] claritatis *P9629* | [n] a *P102;* atque *BII13* | [o] ac cuncti *korr. aus* accincti *V630* **102** [p] illis *korr. aus* illi *V630; SG670* **103** [q] *am Rande* adiutorii *VD38* | [r] favoris *korr. aus* favores *P9629* **104** [s] *am Rande* Sustentacionibus *VD38* | [t] *am Rande* Ubicumque *VD38* | [u] quacumque *korr. aus* quocumque *SG670* | [v] *am Rande* Abeant possideant *VD38* | [w] potiantur *korr. aus* potantur *O93* **105** [x] Quatenus *korr. aus* Quantenus *SG670* | [y] cunti *N442; I83;* cuncti *fehlt SG670* | [z] cuncti ope defensi atque adiuti] cunctis ope defensis atque adiutis *VD38; P102; BII13* | [a] *am Rande* auxilio *VD38* | [b] defensi atque aduti] defensis atque adiutis *P102; BII13*

97–111 Praeterea…aperiat] Greg. M. ep. IX, 22. (2, 946). Cf. Fab. 3.

89–111 Itaque…aperiat] **Coll. Ans. ded. VIII,50**.

241 nos vobis gratiarum[c] possimus exsistere[d] debitores, et Christus dominus noster atque beatus Petrus apostolorum princeps, in quorum vos causis[e] impenditis[f], Iesus[g] Christus[h] aeternam gloriam compenset[i] [j] et beatus apostolus[k] Petrus ipsius gloriae ianuam aperiat.

Data X Kal[l]. Febr. Severo et Quintiano[m] [n] vv. cc[o]. conss.

O93, f. 17rb; V630, f. 42vb; N442, f. 41rb; I83, f. 88vb; VD38, f. 80rb; SG670, p. 166a; P9629, f. 17r; Bcan4, f. 72r; E97, f. 46rb; P102; BII13, f. 74vb; S105, f. 65v

---

106 [c] gratiaru *O93* | [d] *interlinear* al. exercere *Bcan4* **108** [e] causas *VD38; SG670; P102; BII13; S105* **109** [f] impendistis *I83;* impeditis *Bcan4* | [g] Iesus Christus *fehlt VD38; P102; BII13* | [h] Christus] christus vobis *korr. aus* christus *SG670* **110** [i] *am Rande* Retribuat reddat *VD38* | [j] recompenset *SG670; S105* | [k] apostolus Petrus] petrus apostolus *E97* **112** [l] Kal *fehlt VD38* | [m] quintiniano *I83; S105* | [n] quintiano vv. *korr. aus* quintiano *P102* [o] cc. conss.] con. cc. ss. *SG670; S105*

112–113 Data…conss] Nota cons. des. e c. 2. vit. Pont. in libr. pontif.